

knjige

JADRANKA PINTARIĆ

SNJEŽNI LEOPARD Roman Sylvaina Tessona

KNJIGA IZVRSNA, ALI SAMO ZA NOVU GENERACIJU KOJA TEŽI EKOLOŠKOM OSVJEŠTENJU

Francuski pisac Sylvain Tesson ponajprije je avanturist, od čega je napravio posao i stekao slavu

Djelo, za koje je autor dobio Prix Renaudot 2019., nije roman u klasičnom smislu te bi se mogao uvrstiti u novi podžanr: ekološki aktivizam

SYLVAIN TESSON "Snježni leopard" TIM press prev. Dubravka Celebrini Zagreb, 2021.

Peter Matthiessen (1927.– 2014.), američki pisac, prirodoslovac, zen-učitelj, ekološki aktivist, suosnivač kulturnog časopisa The Paris Review, jedini koji je dobio National Book Award i za nefikciju (*Snježni leopard*, 1979.) i za fikciju (*Shadow Country*, 2008.), bio je u Zagrebu u svibnju 1997. Povod je bila promocija prijevoda *Snježnog leoparda*, koji je objavio Nakladni zavod Matice hrvatske. Bila sam urednica, ali kako to biva, direktor ju je na prijevod dao nekoj svojoj poznaoj. Kad je prijevod stigao, plakala sam koliko je bio loš. No, nije bilo vremena za novi: agent je tlačio s rokom objave i dolaskom autora. Pokrpati smo koliko smo mogli i sve je "bilo krasno". Imala sam jedan dan druženja s Matthiessenom – imao je tada 70, ja 36: gledala sam ga s neskrivenim udivljenjem; već je dugo bio zen-svećenik i mir je zračio iz njega. Ostao je sa mnom zauvijek. Kao i njegov *Snježni leopard*.

Nakon pet godina uspjela sam naći izdavača za novi, sjajan prijevod (Jesenski i Turk, 2009.) koji je potpisala Mia Pervan. Srce mi je bilo na mjestu. Koliko sam uspjela saznati, oba su izdanja rasprodana.

I onda nedavno u bespućima mreže, ugledam isti naslov – kap me strefila: pa zar više ni prema kulturnim knjigama nema poštovanja? Da, dobro, znam: nema Peter autorska prava na "snježnog leoparda", ali zašto baš isto?

E pa zato što je Francuz Sylvain Tesson (1972.) krenuo na sličan put na Tibet, u potrazi za tom mitskom zvijeri. Petera je 1973. (kad je, dakle, Sylvain bio u pelenama) na put pozvao slavni biolog George Schaller (1933.) koji je nakanio proučavati himalajsku plavu ovcu, *bharal*, pod pretpostavkom da je zapravo koza. Tesson je na put krenuo na poziv Vincenta Muniera, samoukog strastvenog fotografa divljih životinja. I tu sličnosti prestaju, a Francuz hvastavo naglašava razliku: Peter nije vidio snježnog leoparda, a on jest. "Moj tata ima veći auto od tvojega."

Podrugivanje

Peter je te '73. postao zen-iskusnik i njegov mu je učitelj za put zadao koan: "Svi su vrhovi prekriveni snijegom – zašto je ovaj gol?" Tesson je naprosto avanturist, od čega je napravio posao i stekao stanovitu slavu. On je,

izgleda, čitao Matthiessena jer se sprda s njime izravno na dva mjesta: 1. "bavio se samim sobom"; 2. "Svakome tko ga je pitao je li ga sreo, odgovorio bi: 'Ne! Nije li to čudno?' E pa ne, dragi moj Peter, to nije 'čudno'! Nisam mogao shvatiti da se netko veseli zbog neuspjeha." Naravno da nisi! – jer si narcisoidno dijete svoga doba. "Ali čemu vrijeđanje, balavče neotesani!" kori ga, starija mi od krsnog lista, duša u meni.

Ironija je sudbine da se Sylvain također ponajviše "bavio samim sobom", ali to u slijepom narcizmu ne uvida. Kao što je čorav za razliku u uvjetima puta: kad je Peter sa Schallerom *pješao* u Dolpo, nije bilo suvremenih tehničko-tehnoloških pomagala koja su ekipi s Tessonom na raspolaganju. K tome, balavče neotesani, "totalno si izimitirao" Petera: upleo brojne književne i ine citate (gle, kak' sam načitan), mudrovao o raznim religijama (za razliku od zen-učitelja, amaterski neuko i s predrasudama), kukao o teškim uvjetima (ali Peter ne kuka: iznosi činjenice) – da kako je na -30 zbilja zima, da kako on ima problema s leđima pa ne nosi ravnopravno teret s ekipom (a zašto si, balavče sebični, uopće išao na put?), da kako mu je teško biti miran u zasjedi na "divljač" – pa je prisiljen smišljati "meditativne" mudrosti... Često upada u kič, ali i to je duh vremena.

Homocentričnost

Ajmo o žanru. Tessonu na korica píše da je to roman (za koji je dobio Prix Renaudot 2019.). Matthiessenu ne piše ništa, ali svrstava se u putopis. Međutim, kao što Tesson nije napisao roman u klasičnom smislu (mogao bi se uvrstiti u novi podžanr: ekološki aktivizam, štoviše to je stanoviti "zeleni" Reader's Digest), tako ni Matthiessen nije napisao klasični putopis – to je pravi kompendij duhovnosti i samospoznaje, vječan u izvorima i metodama.

Dobro, moram skratiti, ja sam uvrijeđena i "neobjektivna". Ali! Tesson je napisao izvrsnu knjigu za novu generaciju koja teži ekološkom osvještenju, "zelenim" pristupima; za one koji nisu mnogo čitali pa će im njegovi citati biti "novi" i wow, za svakoga tko shvaća da je čovječanstvo prevršilo mjeru "pokoravanja" zemlje i prirode. Ima on brojne mudre misli o prirodi i ljudskoj naravi. Sa svima se slažem!

Ono što mene, staru dušu, pritom muči jest: homocentričnost. Avaj! To je moda 21. st. – svih "zelenih": mi ne ubijamo divlji živalj, mi ih ganjamo svojim teleobjektivima, kao što paparazzi naganjaju celebrityje – ni snježni leopard nema pravo na privatnost. Ne bi li posthumano stanje podrazumijevalo da "divlji" svijet jednostavno ostavimo na miru? □

U knjižarama

HRVOJE TURKOVIĆ

Teorija filmskog izlaganja

Šesnaesta knjiga Hrvoja Turkovića, našeg najuglednijeg akademskog filmoznalca, obrađuje ključne probleme područja koje je do sad obrađivano jednostrano, jednoznačno i rasuto po različitim teorijskim disciplinama. (Hrvatski filmski savez)

MARCO SANTAGATA

Dante: roman...

Santagata ostavlja pred čitateljem otvorenu perspektivu, nikada ne docira niti donosi krajnje zaključke, osim kad upozorava na Danteovo upravo "revolucionarno" razmišljanje misaonih i književnih postupaka. (prev. Antonija Radčić, Sandorf)

SERGEJ LEBEDEV

Debitant

Sergej Lebedev istražuje povijesne puteve zla. Od nacističkih laboratorija do današnje Rusije, roman preispituje etičku odgovornost znanstvenika koji tirane i autokrate opskrbljuju novim instrumentima uništenja i kontrole. (prev. Ivo Alebić, Fraktura)

PAVLA HORÁKOVÁ

Teorija čudnovatosti

Mozaikom sačinjenim od opisa suvremena češkog društva, uvida u obiteljske i intimne odnose, trivijalnosti i kvantnu fiziku, Horáková u ovom romanu nudi britku i duhovitu hibridnu prozu, mješavinu romanse i meke znanstvene fantastike. (prev. Suzana Kos, Hena.com)

ADAM ZAGAJEWSKI

Asimetrija i pravi život

Jedan od najznačajnijih autora poljske i europske književnosti u svojim pjesmama poseže za registrom filozofskih i kulturnih pojmova a s druge pak strane, u njegovoj poeziji nema jakih gesta ni povodenja za pjesničkim trendovima. (prev. Đurđica Čilić, V.B.Z.)

JEAN AMÉRY

O starenju

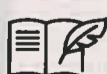
Ova knjiga, zamišljena 1966. pod naslovom "Neizlječiva bolest", progovara o jednom od najstarijih pitanja: zašto i kako starimo i kako se nosimo s činjenicom starenja. Améry u pet eseja donosi odgovore na ta uvijek aktualna pitanja. (prev. Helen Sinković, Oceanmore)

PONEDJELJAK · TEATAR

UTORAK · ART

SRIJEDA · KNJIGE

ČETVRTAK · FILM

PETAK · MUZIKA